

Vegyes közlemények.

— A Nemzeti Múzeum könyvtárának olvasóterme jul. 1-től augusztus 31-ikig zárva leend, és csak azok számára, kik irodalmi munkálataik céljából kívánják a könyvtárt és kézirat gyűjteményt használni, fog tiz órától egy óráig naponkint, ünnep- és vasárnapokat kivéve, nyitva állani. A nagyközönség részére szept. 1-én nyitattik meg.

— A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára az 1879. év első felében összesen 2470 kötet vagy füzet nyomtatvánnyal, 52 kézirrattal, 600 oklevéllel és 177 darab pecséttel gyarapodott; és pedig ajándécul kapott 357 darab nyomtatványt, 36 oklevelet és 177 darab pecsétet; köteles példány gyanánt 1030 kötetet; vásárolt 369 kötet nyomtatványt, 52 kéziratot és 564 oklevelet. Az ajándékok között kiemelendők Gróf Erdődy Sándor uré, a ki 78 aczélmetszetű arczképet, továbbá Torma Károly uré, ki 177 darab pecsétet ajándékozott. Az olvasók száma volt 11.589; kik 21.531 kötet nyomtatványt, 1147 kéziratot és 2996 oklevelet használtak. Könyvek, kéziratok, oklevelek vásárlására és kötésre fordítottatott 2303 frt 74 kr.

— Fraknoi Vilmos könyvtárőr a békésmegyei régészeti és művelődéstörténeti egylet junius 1-én Gyulán tartott gyűlésén bemutatta a M. N. Múzeum könyvtárában őrzött XVI. századbeli hirlapokat, melyek Gyula várának 1566-ban történt ostromáról és föladásáról jelentéseket tartalmaznak.

— A M. N. Múzeum régi magyar nyomtatványok gyűjteménye, újabban, jelentékenyen gyarapodott.

I. Ajándécul kapott a kegyestanítórend magyarországi tartományi főnökének, Somhegyi Ferencz kir. tanácsos úrnak jóváhagyásával, a nyitrai és debreczeni társházaktól három munkát. Ugymint:

Hajnal Máttyás. A Jézus szívet szerető sziveknek ajtosságára . . . Bécs. 1629. — Unicum.

Kopcsányi Márton . . . Elmélkedések. Bécs. 1634.

Énekes könyv. Lőcse. 1699.

II. Cserében:

1. Az Erdélyi Múzeumtól erdélyi országgyűlések végzéseinek nyomtatott példányait a következő évekből: 1613, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1630 (2), 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636 (2), 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1645, 1648, 1649, 1650, 1651, 1663, 1665, 1666 (2), 1670, 1681, 1687. Összesen 36 darab.

Továbbá Lugossy József debreczeni tanár úrtól 29 oly nyomtatványt, melyekből gyűjteményünkben egy csak csontkán volt meg, a többi teljesen hiányzott. Ugymint:

1. Dávid Ferencz. Könyvecske az igaz keresztyényi kereszt-ségről. Kolozsvár. 1570.
2. M. T. Ciceronis ad Lucium Veturium Synonimorum liber. Kolozsvár. 1589.
3. Kassai naptár 1618-ra.
4. Csombor Márton. Udvari Schola. Bártfa. 1623.
5. Kecskeméti János. Szép ajtatos könyörgések. Bártfa. 1624. — Unicum.
6. Illyésházy Gáspár. Kézben viselő könyv a jó és bódog kimulásnak mesterségéről. Debreczen. 1639.
7. Libellus elegantissimus qui inscribitur Cato. Kolozsvár 1639. — Unicum.
8. Páristák méltatlan üldözése. H. n. 1643.
9. Kereszturi Pál. Lelki legeltetés. Várad. 1649.
10. Magyarország kinyittatott egyetlenegy szoros kapuja. Várad. 1656. — Unicum.
11. Pataki kalendárium. 1660-ra. — Unicum.
12. Pestis kész orvossága. H. n. 1661. Unicum.
13. Patai András. Halotti beszéd. Patak. 1667. — Unicum
14. Kassai kalendárium. — Unicum.
15. Magyarország kinyittatott egyetlenegy szoros kapuja. Kolozsvár. 1672.
16. Técsi Miklós. Lilium humilitatis. Kolozsvár. 1675.
17. Tarnóczi István. Menyben vezető kalauz. Nagyszombat 1675.
18. Perneszi Zsigmond. A kegyes léleknek . . . pajzsa. Kolozsvár. 1676.

19. Balassa és Rimai énekei. Lőcse. 1683. — U n i c u m.
20. Via Jakobae. Lőcse. 1683. — U n i c u m.
21. Imádságos könyvecske. Lőcse. 1683. — U n i c u m.
22. Szép és ajtatos isteni dicsiretek. Lőcse. 1683. — U n i c u m.
23. Debreczeni Foris István. Halottak lajstroma. Debreczen. 1684.
24. Fülepszállási Gergely. Praesidium Christianorum. Kassa. 1694.
25. Danyádi János. Siralmas versek. H. n. 1694. — U n i c u m.
26. Szentpéteri István. Ördög szigonya. Debreczen. 1699.
27. Balassa Bálint és Rimai János. Kolozsvár. 1701. — U n i c u m.
28. Kolozsvári kalendárium 1704-re.
29. Huszti István. Az égre kézen fogva vezető kalauz. Debreczen. 1705.

Végre szintén cserében nagy-enyedi minorita zárdától hármat. Ugymint:

Rényes István halotti beszédét Holló Zsigmond fölött. Lőcse. 1685. — U n i c u m.

Rényes István halotti beszédét gróf Csáki Istvánné fölött. Lőcse. 1685. — U n i c u m.

Zöley Pál halotti beszédét Benkovics váradi püspök fölött Bártfa. 1702.

A múzeumi könyvtár újabb vásárlásai között kiváló figyelmet érdemel a következő czimű munka:

P. Ouidii Metamorphosis cum luculentissimis Raphaelis Regii enarrationibus: quibus cum alia quaedam ascripta sunt: quae in exemplaribus antea impressis non inueniuntur: tum eorum apologia quae fuerant a quibusdam repraehensa.

Cum gratia et priuilegio.

A colophon:

Impressum Venitiis per Joannem Thacuinum de Fridino MDXIII.

A munka élén áll a szerzőnek, illetőleg commentatornak ajánló levele, ily czímmel:

Raphael Regius Philippo Cyulano* maiori Agriensis ecclesiae Praeposito ab Vngariae rege ad Venetiarum Principem oratori felicitatem.

Meleg szavakkal magasztalja a főpapnak tudományszere-
tetét. Említi, hogy az Bolognában Beroold vezetése alatt képezte
ki magát, és miután innen hazájába visszatért, Ulászló által ki-
rályi titkárrá, majd egri préposttá neveztetett, és több ízben mint
királyi követ Velenczébe küldetett. Az ajánló levél kelt »Vene-
tiis VIII. kalendas Junias MDXIII.«

Az ívrétű 167 levélből álló munka igen díszesen van kiál-
lítva, a szövegbe nyomtatott számos fametszetű rajzokkal, melyek
az Ovidius által megénekelt eseményeket és jeleneteket tűn-
tetik elő.

Ezen munka a nagy bibliographiai kézikönyvekben nem
emlittetik, és az ajánlólevélről sem volt ekkorig tudomásunk.

— **Fay András és Bajza József** levelezése. A M. N.
Múzeum könyvtára nemcsak a régi oklevelek gyűjtését tekinti
feladatának. Az ujabbkor szellemi életének emlékeit is hivatva
van főntartani. E célból kiváló súlyt helyez a kiválóbb írók
levelezéseinek megszerzésére. Legujabban a fentnevezett két ki-
tűnő írónak levelezéseit szerezte meg, örököseiktől.

— **Az egyetemi könyvtár ritkaságaiból.** A hosszú
török háború idejében sok kalandor fordult meghazánkban.
Egyike volt ezek közt a legérdekesebb alakoknak Lodovico
Petrucci. Ennek a jó úrnak nagyon zaklatott élete volt!
1602-ben a velenceieket szolgálta Kretában, azután Mátyás
szolgálatába állott, s mint ezredes Basta alatt a törökök ellen
harczolt, azután Angliába ment, s végre onnan is kénytelen volt
megszökni. Sienában catholikusnak született, de áttért a protes-
tantismusra, s ezért üldözést és börtönt állott ki. Angliából pedig
azért kellett menekülnie, mert ottan kath. hajlamokkal vádolták.
Mivelt képzett ember volt, rendkívül sokat utazott, mindenféle
megismerkedett az uralkodókkal, ministerekkel, udvaroncokkal,
szerette azokat versekkel megtisztelni. Egy munkája, melybe
azokat összegyűjté, mutatja, hogy kora szerepvivői közül egy
egész sereggel (államférfival és tudóssal) volt ismeretsége. Össze

* Csulai More Fülöp.

is gyűjté alkalmi verseit s kiadta Oxfordban 1613-ban »Raccolta d' alcune rime del Cavaliere Lodovico Petrucci, nobile Toscano, in piu longhi, e tempi composte« . . . »Neque dico, mondja egy ebben közölt oratiojában, me illius esse filium qui primus omnium in terram desiluit, et vexillum animore sub castro Novo contra phalanges Turcicas explicavit.« Közli Ditrichstein bibor-nok 1605 aug. 12-én Skalizban, Basta 1607 marc. 7-én Prágában kelt ajánló leveleiket. Ebből tudjuk meg, hogy elébb Salm azután Kolonics Ferdinand csapatában szolgált mint kapitány; »semper honorifice se gessit, prebuitque se mititem strenuum et bene meritum.« Basta ez ajánlatát még mint gubernator et capitaneus generalis in Transylvania et supremus locumtenens in exercitibus Hungariae« állítá ki. Ez a Raccolta ma nagyon ritka és drága könyv, s minket a fenjelzettekén kívül annyiban is érdekel, hogy van benne egy Bastá-hoz írott sonett, mely

Quel grand heroe. che Venne, Vidde e Vince szavakkal kezdődik, s egy más sonett mindjárt ez alatt »Nella Ribellione de l' Boschai.« Ide igtatom a latin fordítás 4 első sorait:

Italo torpescit, potatque oblivia virtus,
Virtus, immenso quondam bene cognita munda.
Lubrica vicinum nescitque Hungaria luctum,
Lubrica sed veteri semper fidissima Baccho.

De legyen elég ebből ennyi. A jó olasz jobb szerette volna, ha saját szabadságuk helyett az olasz ügyért ontották volna a magyarok vérüket.

Közli: *Szilágyi Sándor*.

— **Csontos Jánost** muzeumi könyvtári segédőrt a vallás és közoktatási m. kir. ministerium a bécsi, prágai, dresdai, lipcsei és wolfenbütteli könyvtárakban levő corvin-codexek tanulmányozására kormánysegélylyel Austriába illetőleg Németországba küldötte ki.

— **Harmath Károly** pozsonyi ág. ev. lyceumi tanár, ki a pozsonyi ev. főiskola mult évi Értesítőjében a lyceumi könyvtár nevezetesebb nyomtatványait ismertette, az idei Értesetőben, a lyceumi könyvtár kéziratgyűjteményét mutatja be teljes bibliographiai apparatussal. Értekező a kéziratanyagot négy csoportra, ugymint: codexekre, egész köteteket képező kéziratokra, okmányokra és levelekre, és emlékkönyvekre osztja fel s tartalmukat 35 lapra terjedő nagybecsű értekezésben illusztrálja. Ez értekezésre alkalmilag még visszatérünk.

— **Dr. Abel Jenő** derék fiatal philologusunk, ki tíz hónap óta Olaszország nevezetesebb könyvtáraiban buvárkodott, legutóljára a Vatikánban dolgozott, hol több nagybecsű görög codexet collationalt s Magyarország renaissance-kori irodalmához gyűjtött érdekes adatokat. Innét Párisba ment, hol jelenleg a nemzeti könyvtárban tesz kutatásokat. Mint hozzánk intézett egyik levelében írja, Párisból Marseillebe s innét Münchenbe szándékozik, hol kutatásait egyelőre berekeszti.

— **»Havi Tudósító** az ódon könyvkereskedés és könyvészet köréből» czim alatt Rothbaum R. budapesti antiquarius kiadásában, Neumann Gyula szerkesztése mellett f. é. február havától fogva szaklap jelenik meg, melyből ekkorig négy számot kaptunk. Az utolsó szám 16 lapból áll, s apró könyvészeti hireken kívül tartalmazza mindazon könyvek jegyzékét, melyek Rothbaum antiquarius könyvkereskedésében kaphatók.

— **Bibliographia Hungarica 1878.** Magyar Könyvészet 1868. Jegyzéke az 1878. évben megjelent új vagy ujjalag kiadott magyar könyveknek és térképeknek, az alakok lapszámok, megjelenési helyek kiadók és árak fölemlítésével és tudományos szakmutatóval. A »Magyar könyvkereskedők egylete megbízásából összeállította Makári Gerő. Harmadik évfolyam. Függelékül a Magyar Hirlapok és folyóiratok 1879. Budapest 1879. Kiadja a Magyar Könyvkereskedők egylete» czim alatt Weiszmann testvérek nyomdájában egy 85 lapra terjedő füzet jelent meg, mely az 1878-ban napvilágot látott, könyveknek és az 1879-iki hirlapoknak jegyzékét tartalmazza. Makári Gerő ur, a füzet szerkesztője a megjelent könyveket XXI. csoportra osztja s azon eredményre jut, hogy 1878-ban: 1063 eredeti mű 1172 kötetben, 163 mű 167 kötetben, összesen 1199 mű 1338 kötetben jelent meg. Hirlapirodalmunk 1879 elején 319 hirlapból és folyóiratból állott, eszerint a múlt évi 284 számarányhoz képest 35-tel gyarapodott.